

**СИЛАБУС КУРСУ
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ»**

Освітній ступінь: «Бакалавр»
Спеціальність: В5 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма: «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура»
Кількість кредитів: 4
Рік навчання: 3-й, 4-й.
Формат дисципліни: очна/заочна
Статус: обов'язкова.
Мова викладання: українська.
Керівник курсу: Дідук Інна Анатоліївна,
кандидат психологічних наук
Контактна інформація:
097-658 5884, anpalich@ukr.net

ПРИЗНАЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Психолого-педагогічні засади мистецької освіти» належить до вибірових дисциплін професійної підготовки.

Що буде вивчатися? Чому це цікаво /потрібно вивчати?

«Психолого-педагогічні засади мистецької освіти» - це комплексна дисципліна, що вивчає закономірності розвитку музикальності особистості, психологічні механізми засвоєння музичного досвіду та методичне забезпечення освітнього процесу в мистецьких закладах на засадах гуманізму, інклюзії та фахової компетентності. Вона розкриває специфіку взаємодії вчителя та учня в процесі опанування музичного мистецтва.

Дисципліна розглядає комплекс питань, що стосуються теоретико-методологічного аналізу проблеми мистецької та музичної освіти, музичної та вікової психології, музичної педагогіки, розуміння таких основних понять, як музичне сприймання, музична пам'ять, музичне мислення, музичні здібності, творчість, творча особистість, становлення культурної ідентичності, гуманізація музично-педагогічної освіти, супровід дітей з особливими освітніми потребами на основі класифікаційних ознак.

Чому можна навчитися?

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН8
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13

Після опанування навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні засади мистецької освіти» студенти повинні (знати та вміти):

- опанувати основні теоретичні поняття курсу, зміст базових понять;
- опанувати зміст основних державних документів, що стосуються системи мистецької освіти України;
- знати про структуру музичного сприймання, пам'яті, мислення та уяви, природу музичних здібностей;

- аналізувати особливості розвитку та кризи дітей дошкільного, шкільного та підліткового віку в контексті музичного навчання;
- розуміти причини виникнення сценічного хвилювання та способи емоційно-вольової саморегуляції;
- знати зміст педагогічного процесу у мистецькій освіті;
- вміти удосконалювати освітні технології на засадах гуманістичної парадигми;
- розуміти методи формування національно-культурної ідентичності учня;
- розуміти особливості особистісно-орієнтованого підходу;
- вміти визначати індивідуально-психологічні властивості учня (тип музикальності) та враховувати їх при виборі методів навчання;
- знати аспекти інклюзивної освіти та принципи педагогічної підтримки учня в інклюзивному середовищі;
- складати індивідуальні навчальні плани та адаптувати навчальні програми під конкретні потреби (зокрема для дітей з ООП);
- застосовувати психотехніки підготовки до публічного виступу та допомагати учневі долати страх сцени;
- будувати суб'єкт-суб'єктні (партнерські) відносини з учнем та батьками, дотримуючись педагогічної етики;
- використовувати музичний репертуар як інструмент виховання національної свідомості та ціннісних орієнтацій;
- аналізувати власну педагогічну діяльність, ідентифікувати зони своєї професійної компетентності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Психолого-педагогічні засади музичної освіти» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: (ЗК – загальні компетентності; СК – спеціальні компетентності).

Компетентності	Шифр
Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.	ЗК1.
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ЗК2.
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК3.
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ЗК4.
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК5.
Навички міжособистісної взаємодії.	ЗК6.
Здатність бути критичним і самокритичним.	ЗК7.
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК8.
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК9.
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ЗК11.
Здатність працювати автономно.	ЗК12.
Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	ЗК13.
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ЗК14.
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК15.
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)	ЗК16.

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК17.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

Компетентності	Шифр
Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	СК6.
Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.	СК7.
Здатність оперувати професійною термінологією.	СК11.
Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків	СК13.
Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.	СК17.
Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	СК.18.

Перелік трудових функцій:

Загальні компетентності	Шифр
Здатність забезпечувати індивідуальний підхід до учнів	ЗК 1
Здатність підтримувати під час навчання сприятливий психологічний клімат	ЗК 2
Здатність дотримуватися професійних та етичних норм поведінки	ЗК 3
Здатність працювати індивідуально та в команді	ЗК 4
Здатність запобігати виникненню конфліктних ситуацій	ЗК 5
Здатність застосовувати у діяльності професійну термінологію	ЗК 6
Здатність планувати та організовувати діяльність відповідно до обсяг особливостей завдань	ЗК 7

Навички soft skills:

- Здатність до саморозвитку (неформальна та інформальна освіти);
- Навички самоорганізації;
- Комунікативні навички;
- Презентаційні навички;

- Критичне мислення (аналіз інформації з різних точок зору);
- Аналітичне мислення (виявлення причинно-наслідкових зв'язків).

Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою (усно і письмово).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні засади мистецької освіти» всі студенти зобов'язані неухильно дотримуватися Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс розкривається у двох організаційних модулях «Психологічні засади мистецької освіти» та «Педагогічні основи мистецької освіти». Організаційні модулі складається зі змістових модулів: «Психологія мистецької освіти та її складові», «Музична психологія у системі підготовки викладача мистецької школи», «Індивідуально-психологічні властивості творчої особистості», «Гуманізація та генеза музично-педагогічної освіти», «Дидактика та методологія музичної освіти», «Формування культурної ідентичності учнів», «Інклюзивний освітній простір».

У структурі навчальної дисципліни лекційні заняття поєднуються з семінарськими. Обов'язкове виконання практичних та тестових завдань різного рівня складності. Передбачені самостійна робота, консультації, робота з науково-методичною літературою, виконання презентацій, есе та рефератів, створення ментальних карт, асоціативних кущів, участь в освітніх проектах.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Психологічні засади мистецької освіти

Змістовий модуль 1. Психологія мистецької освіти та її складові.

Тема 1. Психологічні основи змісту мистецької освіти.

Тема 2. Психологічні особливості технологій мистецької освіти.

Змістовий модуль 2. Музична психологія у системі підготовки викладача мистецької школи.

Тема 3. Психологічна характеристика основних видів музичної діяльності.

Тема 4. Музичне сприйняття: сутність та особливості.

Тема 5. Музична пам'ять: психологічна структура та механізми розвитку

Тема 6. Музичне мислення та уява.

Тема 7. Музичне сприймання як психолого-педагогічний феномен

Тема 8. Вікові особливості психічного й музичного розвитку дітей.

Змістовий модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості творчої особистості.

Тема 9. Індивідуальний вимір особистості у музичній діяльності.

Тема 10. Музичні здібності в структурі особистості.

Тема 11. Емоційно-вольова саморегуляція та сценічне хвилювання.

Тема 12. Розвиток творчого потенціалу особистості.

Тема 13. Психологія мотивації в освітньому процесі.

Тема 14. Психолого-педагогічний супровід здобувачів освіти з ознаками психотравми. Терапевтичний вплив музики.

Проект: «Психологічний портрет учня мистецької школи та стратегія його розвитку»

МОДУЛЬ 2. Педагогічні основи мистецької освіти

Змістовий модуль 5. Гуманізація та генеза музично-педагогічної освіти.

Тема 1. Становлення музично-педагогічної освіти у XX століття та сучасні тенденції.

Тема 2. Національна система мистецької освіти: традиції та європейський вектор.

Тема 3. Професійна музично-педагогічна компетентність викладача мистецьких шкіл: архітектоніка, психологічна готовність та стратегії саморозвитку.

Змістовий модуль 6. Дидактика та методологія музичної освіти.

Тема 4. Суть педагогічного процесу у мистецькій освіті. Особливості особистісного підходу в музичній освіті.

Тема 5. Нормативно-правове забезпечення та типові освітні програми. Складання індивідуального навчального плану учня.

Тема 6. Особливості уроку в мистецькій школі.

Змістовий модуль 7. Формування культурної ідентичності учнів.

Тема 7. Аксиологічний потенціал музичного мистецтва: засоби формування цінностей учнів.

Тема 8. Стратегії національно-патріотичного виховання: від фольклорних джерел до сучасної культурної самоідентифікації.

Змістовий модуль 8. Інклюзивний освітній простір.

Тема 9. Поняття інклюзії: нормативне забезпечення та філософія рівного доступу до мистецтва.

Тема 10. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами на основі класифікаційних ознак.

Тема 11. Адаптація навчальних програм та інструментарію під потреби дитини.

Проект: «Музичний кейс: формування національно-культурної ідентичності через репертуар».

Теми семінарів:

1. Психологія музичних здібностей в онтогенезі
2. Гуманізація мистецької освіти: від авторитарності до партнерства

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Академічне середовище характеризується як дружнє, творче та відкрите до конструктивної критики.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідують всі заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Починаючи з другого заняття, на якому студент був відсутній без поважних причин, він зобов'язаний його відпрацювати.

За об'єктивних причин заняття за погодженням адміністрації можуть відбуватися в онлайн-формі.

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Роботи, які подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Перескладання модулів відбувається із дозволу навчальної частини за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, переїзд, участь у конкурсах).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Письмові роботи повинні виконуватися відповідно до визначених вимог та мати коректні посилання на використану інформацію.

Політика саморозвитку: проходження безкоштовного онлайн-курсу на сервісі Prometheus, Ed-Era з психологічних і педагогічних тем та здобуття відповідного сертифікату дає можливість отримати 10 балів.

Участь у студентських конференціях/семінарах/круглих столах чи освітніх/творчих проєктах дає можливість отримати до 10 балів.

Політика щодо контролю навчальних досягнень: Протягом навчання використовується система кредитно-модульного контролю. До структури модуля дисципліни входять:

- аудиторна робота студента або спілкування через сервіси онлайн-зв'язку;

- робота в електронному курсі Moodle;
- навчальні та підсумкові комп'ютерні тестові завдання;
- виконання практичних завдань, зокрема, ситуативні завдання та створення ментальних карт;
- самостійна робота студента;
- робота над проектами;
- модульна контрольна робота;
- диференційований залік.

Протягом навчання постійно здійснюється **поточний контроль**, в кінці кожного модулю - **модульний (підсумковий) контроль**, у кінці другого модуля передбачений **диференційований залік**.

З метою оцінки якості освоєння здобувачами вищої освіти змісту курсу може проводитися **ректорська перевірка**.

На семінарських заняттях кожен здобувач із кожної теми виконує індивідуальні завдання. При цьому передбачається забезпечення методичними матеріалами та консультування викладачем.

Розподіл балів, які отримують студенти (аудиторна та самостійна робота)

МОДУЛЬ 1										
Змістовий модуль 1 Т 1, 2,	СР	Змістовий модуль 2 Т 3, 4, 5, 6, 7, 8,	СР	Змістовий модуль 3 Т 9,10,11,12,13,14	СР	СЗ		МК	Всього	
15	5	20	5	25	5	5		20	100	
МОДУЛЬ 2										
Змістовий модуль 5 Т 1, 2, 3	СР	Змістовий модуль 6 Т 4, 5, 6	СР	Змістовий модуль 7 Т 7, 8	СР	Змістовий модуль 8 Т 9, 10, 11	СР	СЗ	ДЗ	Всього
15	5	15	5	10	5	15	5	5	20	100

T1, T2... теми занять

СР – самостійна робота здобувачів вищої освіти

СЗ – семінарське заняття

МК – модульний контроль знань

ДЗ - залік

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	МОДУЛЬ 1		МОДУЛЬ 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні завдання	8	40	9	45
Есе	1	5	-	-
Доповідь	1	5	1	5
Тестування	5	25	5	25
Самостійна робота (проект)	1	5	1	5
Диференційований залік - Тестування	1	20	1	20
	17	100	17	100

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою, яка розраховується як середньозважене оцінок.

Оцінювання диференційованого заліку відбувається за 20-бальною шкалою.

Здобувач освіти допускається до модульного (семестрового) контролю знань у вигляді диференційованого заліку, якщо за поточний контроль мінімальна кількість балів становить 40 балів, максимальна кількість балів – 80 балів

Критерії модульного (підсумкового) контролю оцінювання знань студентів

Рівні досягнень	навчальних	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень
			Студент
Відмінний		100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та групові завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань
Достатній		89-74	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці
Задовільний		73-60	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу
Незадовільний		59-35	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки
Неприйнятний		34-1	студент не володіє навчальним матеріалом

Шкала оцінювання:

Оцінка за національною шкалою		ECTS	Бали
5	«відмінно»	A	90-100
4	«дуже добре» «добре»	B	82-89
		C	74-81
3	«задовільно» «достатньо»	D	64-73
		E	60-63
2	«незадовільно» з можливістю повторного складання	FX	35-59
	«незадовільно» з обов'язковим повторним курсом	F	1-34

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Загальна психологія: підручник / за загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. 4-те вид., переробл. і доп. Том 1. Київ: Видавництво Людмила, 2025. 568 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
3. Григор'єва В. В. Музична психологія : навч. посіб. [для підготовки здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти пед. закладів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво] / В. В. Григор'єва. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2019. 172 с. URL : <https://dspace.bdpu.org.ua/server/api/core/bitstreams/003c6a04-f586-47cb-85c8-25c4693d75a4/content>
4. Драганчук В. Музична психологія і терапія : навч. посіб. / передм. Л. Кияновської ; Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. 230 с. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/9393/1/Drahanchuk_Muzychna_psyholohiya_terapiya_Po_sibnyk.pdf
5. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2024. 128 с.
6. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посібник. 3-тє вид. К.: Либідь, 2004. 288 с.
7. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2011. 640 с.
8. Концепція інклюзивної мистецької освіти. URL : <https://www.dnmczkmo.org.ua/wpcontent/uploads/2020/01/konczepczya.pdf>
9. Мистецькі школи: доступне освітнє середовище. Посібник /Автори: Байда Л.Ю., Грибальський Я.В., Журбенко О.М. Київ: ВГО НАІУ, 2020. 36 с. URL : <https://arts.gov.ua/wp-content/uploads/2021/09/posibnyk-mysteczki-shkoly-dostupne-osvitnye-seredovyshhe.pdf>
10. Індекс інклюзії: заклади мистецької освіти: Посібник // Упорядники: Л. Ю. Байда, Ю. М. Найда, Н. З. Софій. Київ, 2021. 48 с. URL : <https://drive.google.com/file/d/15LsXKFjcHc4ImXGcRC3aAlffkd7SjQFm/view>

Допоміжна література:

1. Горбенко С. С. Основи методики музичної освіти: особистісний дискурс. Навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во УДУ імені М. П. Драгоманова, 2024. 206 с. URL : <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0922e5fe-5263-4ef4-b73a-caea7e186c21/content>
2. Завалко К. Психологія музичного сприймання. Наука та освіта : зб. пр. XVI Міжнар. наук. конф., 4–11 січ. 2022 р., м. Хайдусобосло, Угорщина. Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 79-81. URL : <https://elar.khmnmu.edu.ua/handle/123456789/11366>
3. Євтух В.Б., Марушкевич А.А., Дем'яненко Н.М., Чепак В.В. Етнопедагогіка : Навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. 149 с. URL : https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/etnopedagogika_evtuh.pdf
4. Копець Л. В. Психологія особистості: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 449 с.
5. Кремень В.Г. Якісна освіта і нові вимоги часу. Освіторія: хрестоматія: навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. / Укладачі: Огнєв'юк В.О., Сисоєва С.О. К.: ВП «Едельвейс», 2013. С.45-50.
6. Тарр І. Страх сцени. Як перетворити стрес на творчу енергію. Чернівці : Книги – XXI, 2022. 184 с.
7. Ярмо М.І. Психологія музичних здібностей: курс лекцій. Дрогобич, Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені І.Франка, 2015. 218с.

8. Результати дослідження рівня сформованості компетентностей викладача мистецької школи / уклад. Ін. М. Ковальчук ; за заг. ред. М. М. Бриль. Київ : ДНМЦЗКМО, 2025. 114 с. URL : <https://surl.li/krptxw>

9. Самооцінювання рівня сформованості компетентностей викладача мистецької школи : збірка діагностичних матеріалів / уклад. Ін. М. Ковальчук ; за заг. ред. М. М. Бриль. Київ : ДНМЦЗКМО, 2025. 56 с. URL : <https://surl.li/iylwq>

10. Інклюзія в мистецькій освіті: виклики, практики, перспективи: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), 6–7 груд. 2019 р. / за заг. ред. М. М. Бриль. Київ: ДНМЦЗКМО, 2019. 420 с. URL : <http://artslibrary.com.ua/xmlui/handle/123456789/309>

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України
3. <https://pmu.in.ua/> - Педагогічний музей України Національної академії педагогічних наук України

Онлайн-курси та ресурсні матеріали:

- Посібник «Твоя Сила. Практикум для дітей та підлітків» [Світлана Ройз] (<https://drive.google.com/file/d/1uuz5V8qJyaGHP6znC4l1hcbFvkWMKP6/view?usp=sharing>)
- Посібник «Стресостійке дитинознавство» [Світлана Ройз] (https://drive.google.com/file/d/1GqN1EfJxqlLTyORDcqmxQ0j2H9_PmP6/view?usp=sharing)
- Ресурсна скриня [Світлана Ройз] (https://drive.google.com/file/d/1fnhrRd6l7Tdu_ao7ttZbcOxSI-cMci_M/view?usp=sharing)
- Анімоване пояснення стресу дітям і дорослим [NATAL Israel] (<https://www.youtube.com/watch?v=vsUrU8yjXu0>)
- Техніка терапевтичного теплінгу для стабілізації психоемоційного стану [Self Help for Trauma] (<https://www.youtube.com/watch?v=UDI1cEG9664>)
- Протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти [Prometheus] (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about)
- Безпека дитини - відповідальність кожного дорослого [Центр гідності дитини УКУ, запис в групі відбувається періодично] (<https://online.ucu.edu.ua/courses/course-v1:UCU+EC6+2022/about>)
- Серія вебінарів для освітян «Спільно для вчителів» про самопідтримку та допомогу дітям у навчанні під час війни [«Навчай для України», «Простір Толерантності»] (<https://www.youtube.com/playlist?list=PLxHIykyO7ftYUNu6AhW4Nbkum1sLi4C6w>)
- Серія вебінарів на теми втрати, горювання, стратегій підтримки, самодопомоги, тощо [Національна психологічна асоціація за сприяння ПРООН] (<https://www.youtube.com/playlist?list=PL0-qYICkWMvfoEvlQGXFQFN8sOU-0yt3e>)
- Вебінар «Перша психологічна допомога» [Центр здоров'я та розвитку «Коло сім'ї», спікерка: Галина Нетлюх] (<https://youtu.be/BCizv3B3PYQ>)
- Серія коротких відеоуроків «Навчаємось мінній безпеці» [UNICEF Ukraine] (<https://www.youtube.com/playlist?list=PLJ2-31j4oXT7YNWjqt5fV70BK3pqs5pW->)
- Сміливі навчати. Онлайн-курс про вчителювання у час кризи [EdEra, "Навчай для України"] (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1762>)
- Психологічна безпека дорослих і дітей під час повітряної тривоги у школі

[Zrozumilo!] (<https://courses.zrozumilo.in.ua/courses/course-v1:EEF+EEF-029+sept2022/about>)

- Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій [Інститут модернізації змісту освіти] (<https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciji-psiologichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv>)
- Техніки для плекання психологічної стійкості [Український інститут когнітивно-поведінкової терапії] (https://i-cbt.org.ua/resilience-academy/?fbclid=IwAR23osPwNJg7c8Dr7KAGeanb65UcdY2jL-HvJFwA5qSeE_Ak3f8TzEP9nIg)
- Телеграм-канал «Дитячі історії у недитячий час» про те, як пояснити дітям події в країні (https://t.me/dytyachi_istorii)
- Методичний посібник для педагогів «Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації» [Сергій Богданов, Оксана Залеська] (<https://drive.google.com/file/d/1943on4Oo873rhyzPSTmtZO3MbAiTviNy/view?usp=sharing>)
- Навчаймось вчитись: Потужні розумові інструменти для опанування складних предметів (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+LHTL101+2018_T3/about)